

Nederlandse brancheorganisatie voor de zonne-energie-industrie

NIEUWSBRIEF juni

nr. 4. 2009

Voorwoord:

Geacht Holland Solar lid,

De tijd is gevlogen, het is juni en de meeste evenementen zijn eventjes achter de rug. Eigenlijk alleen maar successen! Tijdens de SolarDays zijn er zo'n 35 Open Huizen (met dank aan de vele enthousiastelingen bij ODE) en zelfs een week van de Zon georganiseerd. Het ESTIF evenement is zeer goed verlopen zo vlak voor Koninginnedag, we kregen diverse complimenten van onze brancheleden uit Europa en het was bovendien ook erg leuk en goed om 3 dagen met elkaar op te trekken en de ervaringen in de verschillende landen te delen. Begin mei nog gingen we met diverse ambtenaren een zonne-energie project bekijken en verzorgde Holland Solar een presentatie voor de sauna- en thermenbranche tijdens de Wellness World Expo. En dan hebben we natuurlijk ook nog de Algemene Leden Vergadering met workshop over financiën op 18 mei gehad. Veel nieuws in deze nieuwsbrief, ook van leden. Veel leesplezier, hopelijk in de zon.

Namens het bestuur van Holland Solar
Joke Wessels, communicatiemanager

INHOUD

1. Congres zonne-energie in Nederland verleden, heden, toekomst - 5 oktober 2009.....	3
2. SDE regeling zonnestroom een spannend proces	3
3. Zonnewarmte, een duurzame besparing om niet te vergeten!	3
Even terugblikken op de evenementen van afgelopen maand waarbij wij betrokken waren.....	3
4. Terugblik Seminar de opkomst van wind- en zonne energie in Frankrijk – 3 juni 2009	3
5. Terugblik Algemene Leden Vergadering, 18 mei 2009	4
6. Terugblik presentatie Wellness World Expo, 13-14 mei	4
7. Terugblik SolarDays, 15 - 22 mei	4
8. Terugblik ESTIF 3 dagen op bezoek in Nederland, 27-29 april	5
Nog drie evenementen om niet te vergeten	6
9. ESTEC 2009	6
10. InterSolar 2009	6
11. Congres Vaart in Verduurzaming	6
Meer informatie: www.naarenergieneutraal.nl of www.creatieve-energie.nl	6
Meer nieuws over de activiteiten van Holland Solar	7
12. Bestuur spreekt over strategie en beleid	7
13. In gesprek met BOM - Project Zon op het Zuiden	7
14. De roadmap Zonnestroom	7
15. De roadmap Solar Thermal	7
16. Opleidingen	7
17. PV Legal project toegekend.....	7
18. Samenwerking met ODE - Organisatie voor Duurzame Energie	8
19. Contacten met EPIA - European Photovoltaic Industry Association	8
Nieuws uit de markt.....	8
20. Joint Solar Programm II gaat van start.....	8
21. Unieke Kansen Regeling Scholen en Kantoren	9
22. Renewable Energy Directive (EU)	9
23. Nieuwe EurObserver Barometer zonnestroom (warmte volgt).....	9
24. Informatie van de leden	9
Mastervolt Centraal omvormers.....	9
Solar Academy verhuist naar Heerlen	10
Nieuw wereldrecord voor effectiviteit zonnepanelen door ECN.....	10
Gemeente Leersum voorziet BOSBAD van HYDRODECK Solarlamellen van Pooltechnics	10
Eneco installeert bijzonder zonnecollectorsysteem in Medemblik	11
Sharp presenteert nieuwe technologie voor zonnepanelen	11
25. Opsomming van aankomende beurzen en conferenties (2009)	11
26. Data nieuwsbrief Holland Solar in 2009	12
Oproep: kun je leuk schrijven?.....	12

1. Congres zonne-energie in Nederland verleden, heden, toekomst - 5 oktober 2009

Het congres wat Holland Solar organiseert ter ere van haar 25 jarig bestaan, heeft enig uitstel gekregen. De definitieve datum is maandag 5 oktober 2009 en de locatie is De Reehorst te Ede. Het drukwerk (uitnodiging en toegangskaarten) wordt deze maand verwacht en dan verzonden o.a. aan de leden die al betaalden voor de toegangskaarten. Het programma is van 13.00 uur tot 19.00 uur en omvat diverse sprekers, de presentatie van de nieuwe website '25 jaar zonne-energie in Nederland', een debat en film impressie 'Nederland en zonne-energie over 25 jaar', de verkiezing "Beste zonne-energie-gemeente van Nederland" en tenslotte een aangeklede netwerkborrel. We kunnen vooral wat hulp gebruiken bij het uitnodigen van sprekers, dus mocht je hierin kunnen bijdragen, meld je dan bij joke@hollandsolar.nl. Wil je meer kaarten bestellen? Of mensen verwijzen naar de website over het congres? Dit is het adres:

www.solardays.nl/evenement_18_mai.html

2. SDE regeling zonnestroom een spannend proces

De SDE regeling voor zonnestroom was een daverend succes, of moeten we zeggen, met overweldigende meerderheid koploper? 44 keer werd de regeling overtekend met 220 MW in aanvraag voor subsidie ipv de 5 MW die beschikbaar is voor de categorie groter dan 15 kWp en kleiner of gelijk aan 100kWp. Ook de categorie kleine systemen deed het overigens goed met 6511 aanvragen met een totaal vermogen van 36,8 MW, terwijl er 15 MW beschikbaar is. Het is fantastisch dat er een dergelijke grote belangstelling voor zonnestroom bestaat, maar e.e.a. heeft ook zo zijn nadelen, wat te denken van de marktoverspanning van de afgelopen maanden en al de mensen en bedrijven die aanvragen indienden en nu moeten wachten of ze tot de gelukkigen behoren. Samen met de Duurzame Energie Koepel maakt Holland Solar zich sterk in de vraag aan de overheid deze technologie verder te laten groeien en gehoor te geven aan de duidelijke wil van de markt in die richting (vraag en aanbod). Zonnestroom is razend populair. Begin mei organiseerde de Duurzame Energie Koepel een volledig dagprogramma voor enkele ambtenaren langs projecten van diverse duurzame energie technologieën. Ook zon kwam uiteraard aan bod. Hoog bovenop een nieuwbouw pand in een nieuwbouw wijk in Almere hadden we een prachtig uitzicht over panelen esthetisch toegepast aan de gevel en ander mooi zonnestroom spul. Het gesprek daarboven leek wat te verwaaien, en daarom hebben we verder met elkaar onder het genot van een kop koffie bij het Bastion Hotel gesproken over zonne-energie en de mogelijkheden die deze technologieën te bieden hebben. Je weet het nooit zeker, maar misschien hebben we een mogelijke extra openstelling hieraan te danken.

Afgelopen week meldde de minister aan de Tweede Kamer dat er mogelijk een extra openstelling in oktober voor de categorie grote systemen komt. Of je opnieuw moet indienen of de ingediende aanvragen doorschuiven is nog even de vraag. Ik hou je op de hoogte.

3. Zonnewarmte, een duurzame besparing om niet te vergeten!

Met de grote belangstelling voor zonnestroom, lijkt het weleens of zonnewarmte door iedereen wordt vergeten. Wat zonde! Zonnewarmte is een zeer gunstige duurzame besparing op het warm water of in combinatie met een combiketel geschikt voor ruimteverwarming. En denk eens aan de mogelijkheden van zonnewarmte (helemaal in deze zomerse maanden) voor een (buiten) zwembad. Zonnewarmte is misschien minder spetterend dan zonnestroom, maar voor zonnewarmte is wel het hele jaar door subsidie aan te vragen. Meer informatie over zonnewarmte en de subsidieregeling: zie www.hollandsolar.nl/zonnewarmte.

Even terugblikken op de evenementen van afgelopen maand waarbij wij betrokken waren

4. Terugblik Seminar de opkomst van wind- en zonne energie in Frankrijk – 3 juni 2009

Op 3 juni vond bij Scheuten Solar het seminar "Wind- en zonne-energie in Frankrijk" plaats. Circa 40 personen, waaronder 10 vanuit de Holland Solar leden, namen aan het seminar deel. Verschillende sprekers uit Frankrijk en Nederland gaven informatie over de kansen en struikelblokken voor het zaken doen in de Franse markt. Op het gebied van zonne-energie werd een presentatie gegeven door Joannette Polo van de Nederlandse ambassade in Parijs, Christian Bergman van Scheuten Solar en Arthur de Vries (invaller voor Richard Loyen van de Franse zonne-energieassociatie Enerplan). De sprekers waren het erover eens dat de Franse markt een zeer grote groei zal kunnen doormaken, zowel voor zonnestroom als voor zonnewarmte. Voor beide producten is Frankrijk nu al de op 4 na grootste markt van Europa. Voor zonnestroom zijn de huidige FIT stimuleringsregelingen erg goed maar gelijktijdig ook beperkt tot gebouwgeïntegreerde systemen. PV zien we dan ook voornamelijk als kleinere systemen in de particuliere sector (bestaande bouw).

Ondanks dat het aantal van dergelijke systemen in aanvraag (en verkoop) fors is, wordt hierdoor de echte potentie van zonnestroom in Frankrijk nog niet gehaald. Enkele te verwachten aanpassingen op de stimuleringsregeling kunnen hier verandering in brengen. Voor zonnewarmte bestaat de stimulering uit een riante tax credit en regelgeving rond de energie prestatie van nieuwbouw en renovatie. We zien dan ook zonnewarmte systemen in zowel de private als collectieve sector snel groeien. Als nieuwe toetreders tot de Franse zonnewarmte markt dient je een keurmerk te verkrijgen. Het keurmerk kan je aanvragen indien je voldoet aan de EN systeemeisen en aanvullende nationale eisen en regelgeving. Sinds kort is er ook een mogelijkheid voor gebruikers om een rentevrije lening aan te gaan voor de aankoop van een zonnewarmte- of zonnestroomsysteem. Een andere opvallende zaak was dat voor zowel zonnestroom als zonnewarmte een grootschalig georganiseerd installateursnetwerk is uitgebouwd, van ruim duizend installateurs met een zonne-energie kwaliteitslabel. De sprekers waren het er echter ook over eens dat Frankrijk niet alleen een interessante maar ook een lastige markt is, door specifieke Franse regelgeving, lange goedkeuringstrajecten, en administratieve procedures. Het gaat te ver om in deze nieuwsbrief verder op de Franse markt in te gaan, maar als je meer wilt weten over de kansen en uitdagingen voor je bedrijf en product in Frankrijk, neem dan contact op met Arthur de Vries. adevries@celstar.nl

5. Terugblik Algemene Leden Vergadering, 18 mei 2009

De Algemene Leden Vergadering vond plaats op 18 mei op het kantoor van de ABN AMRO. Het programma bestond naast de ALV ook uit twee sectievergaderingen en een workshop financiën. Deze workshop werd verzorgd door Willem Rol van de ABN AMRO en de heer Rob Smit van SenterNovem. De presentatie van deze praktische workshop kun je downloaden op onze website onder nieuws : www.hollandsolar.nl/nieuwsoverzicht en op kantoor is een handige brochure op te vragen met de financiële mogelijkheden op een rij.

Tijdens de Algemene Leden Vergadering zelf kondigde onze voorzitter aan dat hij wegens een andere functie bij Eneco niet langer de functie van voorzitter kan vervullen. We zoeken versterking binnen het bestuur en zullen uit het bestuur een andere voorzitter aanwijzen.

De volgende Algemene Leden Vergadering is op donderdag 15 oktober 2009.

6. Terugblik presentatie Wellness World Expo, 13-14 mei

Het was geen propvolle zaal, maar wel een heel geïnteresseerd publiek met uitdagende vragen. De presentatie werd door Holland Solar samen met A.O Smith georganiseerd. Uiteraard is meer ingezoomd op zonnewarmte dan zonnestroom aangezien de doelgroep uit eigenaren van sauna- en thermenbedrijven bestond.

7. Terugblik SolarDays, 15 - 22 mei

De SolarDays zijn super goed verlopen. Vorig jaar nog waren er slechts 8 evenementen die bovendien weinig bezoekers telden, dit jaar was dat wel anders. Meer dan 35!! Open huizen verspreid over Nederland kwamen mede door de inspanningen van ODE- de Organisatie voor Duurzame Energie tot stand. Gemiddeld kwamen er zo'n 20 bezoekers op de Open Huizen af waarbij de eigenaren van zonnestroom en zonnewarmte systemen enthousiast lieten zien hoe het systeem bij hen werkt. Persoonlijke ervaring werkt goed natuurlijk. De organisatoren kregen allemaal van Holland Solar een promotiepakket toegezonden met o.a. posters en flyers met de aankondiging van hun Open Huis. Sommige organisatoren hadden van hun leverancier nog aanvullend presentatiemateriaal ontvangen. In alle huis aan huis bladen van de betreffende gemeenten zijn kleine aankondigingen verschenen en ook de landelijke media besteedde wat aandacht aan de SolarDays dit jaar. Een van onze leden IBC Solar organiseerde zelfs de week van de zon waarin zij hun bedrijf speciaal op zaterdag ook openden om het publiek het product zonnestroom helder en duidelijk toe te lichten.

Via de website: www.solardays.nl lees je welke evenementen er verder nog buiten deze week georganiseerd worden.

8. Terugblik ESTIF 3 dagen op bezoek in Nederland, 27-29 april

Haarlem, maandag 27 april. Vanuit het merendeel van de Europese landen komen vertegenwoordigers van de Europese zonnewarmte-industrie naar Nederland. Voor de eerste keer vindt in Nederland een ESTIF bijeenkomst van de Europese zonnewarmte-industrie plaats. Holland Solar heeft in nauwe samenwerking met Eneco een programma voorbereid waarin we enerzijds voor onze Europese branchegenoten een beeld willen schetsen van de stand van zaken van de Nederlandse zonnewarmtemarkt en anderzijds de Europese en Nederlandse deelnemende bedrijven de kans willen geven om in een gezellige sfeer met elkaar in contact te komen. De circa 60 deelnemers komen om 12 uur aan in het Hotel Stempels in Haarlem.

Na een broodje en een kop koffie begint om 1 uur het mini-seminar over de Nederlandse zonnewarmtemarkt. Na een openingswoord door Arthur de Vries en zijn ESTIF collega, Uwe Trenkner, trapt Hans Kursten de presentaties af met een introductie van onze branche organisatie. Hij geeft onder andere een overzicht van de activiteiten welke door Holland Solar worden uitgevoerd, en geeft een toelichting bij de rol van de branche vereniging in het tot stand komen van de huidige subsidies en regelgevingen. Verder legt hij nadruk op ons awareness programma, waaronder de solardays en het congres van 5 oktober a.s. Na Hans gaat Gerard van Amerongen in op de technisch inhoudelijke aspecten van onze markt. In zijn presentatie neemt hij de toehoorder mee door de ontwikkelingen van de Nederlandse markt over de laatste jaren, en geeft de visie van Holland Solar op de toekomst van zonnewarmte. Ook de subsidieregeling voor duurzame warmte komt aan bod. Na afloop van zijn presentatie beantwoordt hij verschillende vragen van onze buitenlandse gasten.

Na een korte pauze, schakelen we over naar twee aansluitende presentaties van Nederlandse marktpartijen, waarbij de nadruk ligt op de toepassing en verdere ontwikkeling van applicaties op basis van de Nederlandse zonnewarmte technologie. Allereerst spreek Ronald Dikstaal van Eneco. Ronald is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van projecten met duurzame warmte en koude bij woningbouwcoöperaties. Hij geeft aan dat Eneco aanzienlijke ervaring heeft met het aanbieden van diensten rond dergelijke totaalconcepten, niet alleen technisch maar ook financieel. In Haarlem heeft hij verschillende projecten met zonne-energie gerealiseerd, welke in de vorm van een 15 jarige dienst zijn aangeboden en door Eneco voor haar klanten worden beheerd. Hij bespreekt op hoofdlijnen het technisch concept rond de combinatie van opwekking van warmte met zonne-energie en seizoensopslag in de bodem, en gaat in meer detail in op het Haarlemse 2 MegaWatt project. Het in 2002 geïmplementeerde zonnewarmtesysteem bestaat uit ruim 3200 m² collectoroppervlak verdeeld over 9 appartementsgebouwen. De daarmee opgewekte warmte wordt gedeeltelijk gebruikt voor warmte in de zomerperiode en voor het overige deel met een pomp in aquifers opgeslagen. In de winter wordt de warmte uit de aquifer gehaald en gebruikt voor een deel van de verwarming van de bijna 400 woningen. Ronald geeft ook een voorbeeld van hun laatste ontwikkelingen op het gebied van zonnewarmte, namelijk de grootschalige toepassing van vacuümbuiscollectoren. In een project in Medemblik implementeert Eneco, in samenwerking met Heliomax, momenteel 200 m² aan vacuümbuiscollectoren. De keuze voor deze techniek is voornamelijk om esthetische redenen gemaakt. De buizen zijn namelijk door hun horizontale plaatsing niet zichtbaar vanaf de straat of vanuit omringende gebouwen.

Ronald's presentatie wordt naadloos opgevolgd door Henk Koning van Heliomax. Henk pakt de draad op van het 2 MegaWatt systeem en toont aan de hand van foto's hoe destijds dit systeem is opgebouwd. Dit gebeurde in kleine collectorvelden van circa 80 m² elk, welke op de grond werden samengesteld. De collectoren werden op een metalen constructie gemonteerd. Op het dak werden gelijktijdig de leidingen aangebracht en werd per appartementsgebouw de verwarmingsapparatuur (met o.a. een boiler van 10000 liter) op het dak opgebouwd. Hierna werd de metalen constructie met een kraan op het dak gehesen en over de leidingen en de apparatuur heen gezet. De constructie diende daarmee meteen als dak en als ketelhuis. Het gehele systeem werkt op basis van het terugloopmechanisme. De presentatie werd gevolgd door verschillende vragen van de toehorende in de zaal. Belangrijkste vraag van de branchegenoten was wellicht om meer te horen over de opbrengst van het systeem en hoe deze gemeten en gemonitord wordt. Henk en Ronald gaven hierbij aan dat het systeem nauwkeurig wordt gemonitord en dat deze gegevens bestaan, maar tot op heden nog niet vrijgegeven worden. Ze spraken af om dit binnen Eneco nader te bespreken en komen hierop terug.

Na deze 4 presentaties is het tijd om de door Eneco genoemde projecten ook eens van dichtbij te gaan bekijken. Met twee bussen vertrekken de deelnemers langs het Reinaldahuis, het Verzorgingshuis Molenburg en het 2 MegaWatt systeem. Bij de Molenburg gaat de groep het gebouw in om de technische ruimte en de collectoren op het dak van dichtbij te bekijken. Bij het 2 MegaWatt systeem maken de deelnemers een wandeling om de gebouwen en bekijken de opvallende collectorconstructie en de aquifer-installatie. Na circa 2 uur keren de deelnemers terug in de zaal in Hotel Stempels, en is het tijd voor een afsluitende netwerkborrel. Om half 8 verlaten de laatste deelnemers de zaal.

Geïnteresseerden kunnen de presentaties van de vier sprekers downloaden. Je vindt ze op: http://www.solardays.nl/haarlem_seminar_27_april.html en via deze link tref je ook nog de presentatie van de Renewable Energy Directive aan van 29 april: http://www.hollandsolar.nl/nieuwsbericht/estif_general_assambly_27_29_april_2009

Nog drie evenementen om niet te vergeten

9. ESTEC 2009

Op 25 en 26 mei j.l organiseerde ESTIF voor de 4de maal de ESTEC (European Solar Thermal Energy Conference), ditmaal in München aan de vooravond van Intersolar. Ruim 450 bezoekers van over de gehele wereld hebben de conferentie bezocht. Het programma bestond uit een gebalanceerde mix van sessies over marktontwikkelingen, technologische onderwerpen en meer strategische politieke onderwerpen tegen de achtergrond van de implementatie van de Duurzame Energie Directive. ESTIF heeft tijdens de conferentie de belangrijkste conclusies gerapporteerd van de Potential Study Solar Thermal. De uitkomsten tonen een zeer aanzienlijk potentieel zonthermische systemen ter dekking van de warmtebehoefte (40% van het totale EU energiegebruik) in de EU tegen 2040 (50% van alle warmtebehoefte). Verder zijn de laatste omzet statistieken gepubliceerd. De markt voor zonthermische systemen is vorig jaar in de EU met 60% gestegen naar meer dan 4,7 mln m2 zonnecollectoren ofwel 3.333 MWth nieuw geïnstalleerd vermogen. Totaal staat er inmiddels in de EU voor 19.000 MWth vermogen van zonnethermische collectoren opgesteld. Voor Nederland blijft er een forse inspanning noodzakelijk om weer aan te haken bij Europa. Zat Nederland in de jaren negentig nog in de top 5, inmiddels staat Nederland op de 17de plaats (vorig jaar nog 15de). Alle Noord-Europese, inclusief de Scandinavische EU landen met uitzondering van Finland doen het aanzienlijk beter. Zie ook www.estif.org
Teun Bokhoven, 30 mei 2009

10. InterSolar 2009

De InterSolar 2009 is natuurlijk ook geweest, en groter dan voorheen met nog meer partijen uit de hele wereld. Het was zeer professioneel opgezet en een beurs om zeker volgend jaar zelf te bezoeken als je niet dit jaar al bent geweest. Dé zonnestroom beurs van de wereld met als voornaamste doelgroep systeemhuizen, installateurs, leveranciers. De insteek is vooral business to business. Diverse leden van Holland Solar hadden daar natuurlijk ook een stand, of zijn even een bezoek aan de beurs gaan brengen. Tallozen afspraken, vermoeide benen en waarschijnlijk heel wat new business rijker.....dat was weer een Intersolar. Op naar volgend jaar.

11. Congres Vaart in Verduurzaming

Op 14 mei vond het congres Vaart in Verduurzaming plaats wat georganiseerd werd door het Platform energietransitie Gebouwde Omgeving (PeGO). Professionals op het gebied van elektriciteitsvoorziening bogen zich over de vraag hoe een versnelling te bewerkstelligen. Het resultaat: concrete ideeën voor een duurzame energievoorziening op volle snelheid. Er waren twee deelsessies waaronder een voor zonnestroom. Gesproken werd over twee kernvragen. De uitkomsten vormen de input voor het Innovatieprogramma Zonnestroom:

Hoe kunnen we de marktintroductie van zonnestroom verbeteren?

- ✓ Wat voor financieringsconstructie je ook hebt, het belangrijkste is dat je aansluit bij de perceptie van de doelgroep. De huidige subsidieregelingen doen dat niet altijd in voldoende mate;
- ✓ Er zijn drie hoofddoelgroepen: consumenten, zakelijke markt & overheid, en intermediairs. Consumenten kiezen vooral op basis van emotie, zakelijke gebruikers kijken meer naar de terugverdientijd;
- ✓ Verbeterpunten zijn bijvoorbeeld verschillen in regelgeving op landelijk en gemeentelijk niveau en omslachtige subsidieregelingen.

Hoe kunnen we de kwaliteit van PV-installaties bij oplevering en in het gebruik verbeteren?

- ✓ Instellen van certificeringmogelijkheden voor installateurs;
- ✓ Instellen van een kwaliteitskeurmerk op systeemniveau en een garantieregeling;
- ✓ Benutting van technische mogelijkheden, zoals terugkoppeling naar de eigenaar van zonnestroom als het systeem niet goed werkt;
- ✓ Standaardiseren van monitoringgegevens om goed te kunnen vergelijken;
- ✓ Stimuleren van preventief onderhoud.

Meer informatie: www.naarenergieneutraal.nl of www.creatieve-energie.nl

12. Bestuur spreekt over strategie en beleid

Het bestuur heeft besloten zich de komende tijd te richten op de strategie van Holland Solar, de visie, de missie en het bijbehorende beleid. Een uitdagend en spannend proces want zoveel verschillende mensen, zoveel verschillende meningen maar met hetzelfde doel: van onze vereniging een professionelere organisatie maken. Dat is belangrijk, omdat de wereld verandert, de vragen die op de vereniging afkomen veranderen en het aantal leden verandert ook. Hoe dat professioneler er precies uit moet zien en welke taken de vereniging uit moet voeren en hoe zij dat moet doen, dat is wel de kern van de gesprekken. Heb jij ideeën en gedachten die je kwijt wilt over dit onderwerp? Mail of bel dan naar Joke (joke@hollandsolar.nl) Tijdens de Algemene Leden Vergadering op donderdag 15 oktober zal dit onderwerp ook op de agenda staan.

13. In gesprek met BOM - Project Zon op het Zuiden

Begin april heeft een gesprek plaats gevonden met de Brabantse Ontwikkeling Maatschappij (BOM) over mogelijke samenwerking met Holland Solar. Het oriënterende gesprek is erg prettig verlopen en over en weer zijn aanknopingspunten gevonden. Afgelopen maand konden we o.a. al gezamenlijk optrekken in het opstellen van een projectplan voor Zon op het Zuiden, een project wat o.a. een roadmap zonnestroom omvat. Het project en de roadmap focust vooral op de zuidelijke provincies met spin-off naar heel Nederland en brengt uiteraard de huidige en toekomstige markt voor zonnestroom in kaart. Voor dit project is subsidie aangevraagd uit het Pieken in de Delta programma. ECN is projectleider en Holland Solar één van de projectpartners. Of het project wordt toegekend, weten we in oktober. In dat geval start het project op 1 november.

14. De roadmap Zonnestroom

Binnen de sectie zonnestroom is een werkgroep gevormd om de roadmap zonnestroom van Holland Solar te updaten. De eerste gesprekken hadden reeds plaats gevonden voordat het project Zon op het Zuiden in beeld kwam. De sectie beraadt zich vooral over de vraag of er een totaal nieuwe roadmap met geheel gewijzigde visie moet komen, of een aanpassing van de bestaande roadmap uit 2005 met gewijzigde gegevens (vooral getallen). Dat eerste spreekt veel meer aan, maar is dat ook realistisch. In de vergadering in juni wordt de knoop doorgemaakt. Wil je ook deelnemen aan deze werkgroep en nadenken over de richting waarop zonnestroom in Nederland moet ontwikkelen en hoe, meldt je dan zsm aan bij Joke: joke@hollandsolar.nl. Doel is e.e.a. op het congres op 5 oktober van Holland Solar gereed te hebben.

15. De roadmap Solar Thermal

De sectie zonnearmte heeft zich in maart voor de tweede keer gebogen over de update van de roadmap zonnearmte. De roadmap is visie en richtinggevend bedoeld voor diverse doelgroepen, waaronder de marktpartijen zelf. De visie is ontwikkeld en de taken verdeeld. De roadmap zal worden gepresenteerd tijdens het congres: 'zonne-energie in Nederland; verleden, heden, toekomst', wat Holland Solar op 5 oktober in de Reehorst organiseert. Zie ook: www.solardays.nl/evenement_18_mai.html

16. Opleidingen

Holland Solar heeft zich het afgelopen jaar o.a. ook bezig gehouden met het inventariseren van de opleidingen die er zijn voor installateurs in zonne-energie (elektriciteit en warmwater). Hierover is contact geweest met Stichting ISSO, SenterNovem en Uneto-VNI. Al deze partijen zien het belang in van hernieuwde en geupdate opleidingen voor zonnestroom en zonnearmte voor installateurs. Hiervoor is een comité in het leven geroepen met afgevaardigden uit al de bovengenoemde partijen. Op hoofdlijnen is afgesproken dat er een borging moet komen van kwaliteit en opleidingen. Wil je hier meer over weten, neem dan contact op met Gerard van Amerongen: vaconsult@vaconsult.net

17. PV Legal project toegekend

Vorig jaar is onder leiding van BSW (de Duitse brancheorganisatie voor zonne-energie) een aanvraag gedaan bij Europese subsidieverstrekker Intelligent Energy Europe om onderzoek uit te voeren naar de diverse verschillende zonnestroom stimuleringsmaatregelen op landelijk niveau in de Europese

landen. Dit onderzoek, wat de naam PV Legal project draagt, is onlangs toegekend, het project kan dus doorgaan. Doel van dit onderzoek is naast het in kaart brengen, ook het herkennen van drempels en knelpunten en mogelijke oplossingen hiervoor aan te dragen. Binnen het project zullen ook workshops en events georganiseerd worden om zo overheden en andere kernorganisaties te beïnvloeden teneinde o.a. eenvoudiger regelingen te krijgen. Vanuit het bestuur houdt Arthur de Vries zich met dit project bezig, heb je vragen of opmerkingen, mail dan naar adevries@celstar.nl

18. Samenwerking met ODE - Organisatie voor Duurzame Energie

Binnen ODE hebben een aantal bestuurswisselingen plaats gehad, en eigenlijk kent ons bestuur ook nieuwe gezichten tov een jaar geleden. Tijd dus om over en weer wat contacten te verwarmen, hoewel de meesten elkaar via andere kanalen in de branche kennen. Binnen ODE is een aparte sectie voor zonne-energie en met deze sectie is tijdens de afgelopen SolarDays nauw samengewerkt om uiteindelijk het geweldige resultaat van 35 Open Huizen te hebben behaald. Maar ook andere samenwerkingen zullen in de komende tijd verder worden uitgewerkt. Denk bv. aan het gezamenlijk optrekken richting beurzen en andere events en het samen indienen van projecten.

19. Contacten met EPIA - European Photovoltaic Industry Association

Holland Solar is vorig jaar ook lid geworden van EPIA. Dit omdat we het belangrijk vinden het werk van de overkoepelende Europese brancheorganisatie te ondersteunen. Sommigen van onze zonnestroomleden zijn ook zelf lid van EPIA. Het bestuur wil graag een werkgroep in het leven roepen voor de Europese zaken op zonnestroom gebied. Het zal lang niet altijd nodig zijn om actie te ondernemen, maar het is belangrijk dat de grote lijnen in de gaten worden gehouden en van tijd tot tijd de juiste actie uitgevoerd. Je kunt je opgeven bij Joke: joke@hollandsolar.nl

Nieuws uit de markt

20. Joint Solar Programm II gaat van start

Joint Solar Programme II gaat binnenkort van start. Vervolg van de zoektocht naar superzonnecellen. Zonnecellen en -panelen zijn natuurlijk al heel goed, maar ze kunnen nog veel beter. Dat geldt zeker voor het rendement. Het theoretisch maximum rendement voor de omzetting van licht in elektriciteit is maar liefst 75 tot 85%, veel hoger dan het huidige wereldrecord van 41% (voor een hele kleine, dure cel bestaande uit drie verschillende materialen en voor gebruik onder geconcentreerd zonlicht) en al helemaal veel hoger dan het rendement van commerciële panelen van ongeveer 6 tot bijna 20%. Uiteraard moeten en kunnen ook de kosten nog een heel stuk omlaag. Wereldwijd werken vele tienduizenden onderzoekers en technologen aan rendementsverhoging en kostenverlaging, maar meestal gaat het daarbij om stapsgewijze verbeteringen. Dat is al moeilijk genoeg, zou je kunnen zeggen en bovendien zijn de resultaten direct, of in ieder geval snel bruikbaar. Het is niet dat het ontbreekt aan "wilde" ideeën voor sprongsgewijze verbeteringen, maar dat is heel risicovol en ook moeilijk onderzoek. De kans dat er iets bruikbaars uitkomt klein, maar als een idee goed werkt heb je ook wat. "High risk, high potential" onderzoek dus. Bovendien onderzoek met een duidelijk maatschappelijk nut.

Reden voor de Stichting FOM (Fundamenteel Onderzoek der Materie) en energiebedrijf Nuon om zulk onderzoek te stimuleren via het Joint Solar Programme. Tezamen maken ze 4 miljoen euro beschikbaar; genoeg voor 13 (promotie)onderzoeksprojecten bij Nederlandse universiteiten en instituten. Op de website van FOM is meer informatie te vinden.

www.fom.nl/live/onderzoek/onderzoeksprogrammas/artikel.pag?objectnumber=18935)

Wim Sinke

(Programmavoorzitter Joint Solar Programme)

Het Joint Solar Programme (JSP) van FOM en Nuon heeft een looptijd van vijf jaar en een totaalbudget van 4 miljoen euro, waaraan beiden evenveel bijdragen. Inbedding van de projecten in het lopende programma creëert een proeftuin die geschikt is voor het uitwerken van nieuwe ideeën en slimme concepten. De projecten zullen in de loop van 2009 worden opgestart en duren elk circa vier jaar. Het JSP beoogt fundamenteel en grenzenverkenkend onderzoek aan fotovoltaïsche zonne-energie ('zonnestroom') in Nederland te stimuleren, met als doel de kennisbasis te verbreden en te verdiepen en doorbraken te forceren. Het Joint Solar Programme is in 2004 ingesteld. Nuon neemt

sinds 2008 deel aan dit programma. Sinds haar acquisitie van zonnecelfolieproducent Helianthos in april 2006 is Nuon actief in de ontwikkeling van flexibele zonnecelfolie.

Op 24 juni 2009 gaan de deuren van de NUON Helianthos proeffabriek aan de Westervoortsedijk in Anrhem open. Meer info over Helianthos zie: www.nuon.nl/helianthos

21. Unieke Kansen Regeling Scholen en Kantoren

In juni 2009 zal de investeringssubsidieregeling UKP NESK (Unieke Kansen Programma Naar Energieneutrale Scholen en Kantoren) worden opengesteld. Deze regeling ondersteunt investeerders bij het realiseren van zeer energiezuinige scholen en kantoren. Er moet aan verschillende randvoorwaarden worden voldaan, o.a een CO2 vermindering van 45% tov 1990 incl. de apparatuur; bij renovatie moet energielabel A worden gehaald en een verbetering van de energieindex met 0,3; voor nieuwbouw geldt EPC \leq 0,9 voor scholen, en EPC \leq 0,75 voor kantoren

Binnen UKP NESK zijn er twee onderdelen: 1. Ondersteuning voor haalbaarheidsstudies; 2. Ondersteuning voor praktijkprojecten. Tot 3 augustus kun je een aanvraag indienen voor een haalbaarheidsstudie en tot 3 december voor een praktijkproject. Er is resp. € 450.000 en € 500.000,00 beschikbaar. Meer informatie mail: e-innovatie@senternovem.nl (de heer W. van Heemstra) of surf naar: www.creatieve-energie.nl

22. Renewable Energy Directive (EU)

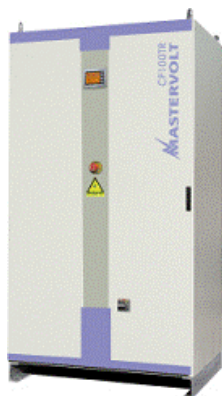
De Renewable Energy Directive is officieel gepubliceerd in het Official Journal of the European Union. Voor een link naar deze laatste versie, zie www.dekoepel.org (kijk bij Europese Zaken). De Renewable Energy Directive beschrijft hoe we in Europa de doelstelling van 20% duurzame energie, 30% minder uitstoot van CO2 en 30% energiebesparing gaan halen. Elk land heeft eigen doelen gekregen. Nederland formuleerde eerder zelf al hetzelfde doel voor Nederland als op Europees vlak. Dus 20% duurzame energie in 2020, 30% meer energiebesparing en 30% minder CO2 uitstoot (tov 1990). Per land moeten nu actieplannen worden geschreven om aan te geven hoe de doelstellingen worden gehaald. Een concept van deze plannen moet in december worden ingediend en de definitieve versie moet juni volgend jaar gereed zijn. De DE Koepel houdt zich met dit onderwerp bezig, dus Holland Solar is op dit moment via het bestuur betrokken bij dit onderwerp. Wil jij hier meer over weten, of wil je zelfs bijdragen aan het tot stand komen van een goed en concreet actieplan, mail dan naar Joke. Overigens houden ook ESTIF en EPIA zich druk met deze materie bezig. Uwe Techner, secretaris van ESTIF presenteerde een heel goed verhaal, op de 3de dag van het ESTIF bezoek aan Nederland hierover. De presentatie van Uwe kun je downloaden via www.hollandsolar.nl/nieuwsbericht/estif_general_assambly_27_29_april_2009

23. Nieuwe EurObserver Barometer zonnestroom (warmte volgt)

Er is weer een nieuwe EurObserver Barometer voor zonnestroom verschenen, april dit jaar. EurObserver is een organisatie die met een subsidie van de Europese Commissie de verschillende marktontwikkelingen van duurzame technologieën in Europa in kaart brengt. Hiervoor geven zij regelmatig een barometer uit over een bepaalde duurzame technologie. De barometer voor zonnewarmte volgt binnen 2 maanden. Om de barometers te downloaden, klik je naar: www.eurobserv-er.org/downloads.asp

24. Informatie van de leden

Mastervolt Centraal omvormers

Het 100% Nederlandse bedrijf Mastervolt startte dit voorjaar met de levering van omvormers in het vermogen segment van 100kW tot 200kW. Hiermee kunnen System Integrators worden bediend die projecten realiseren van 100kWp en groter.

De omvormers uit de 'MasterSol CP serie' zijn speciaal voor PV gebruik ontworpen, wat uniek is in deze sector. Mastervolt verwacht samen met de succesvolle Sunmaster XL range een optimaal portfolio te hebben voor project ontwerpers om de beoogde Return of Investment ratio's te behalen.

Deze Centraal Inverters worden aangeboden inclusief 'Service Intervention & Loss Contract', zodat de vereiste zekerheid gedurende de terugbetaalperiode van de totale project investering maximaal is. Mastervolt heeft met deze innovatie alle benodigde producten beschikbaar in het bereik tussen 0.6kW & 200kW.

Uniek voor deze omvormers zijn;

- Zeer hoog rendement ;
- Extreem laag eigen energie verbruik bij nullast ;
- 10% vermogensreserve
- Datalogger geïntegreerd

Voor vragen kunt u contact opnemen met heer Michiel Klees mklees@mastervolt.com of kijk op Mastervolt: www.mastervolt.nl

Solar Academy verhuist naar Heerlen

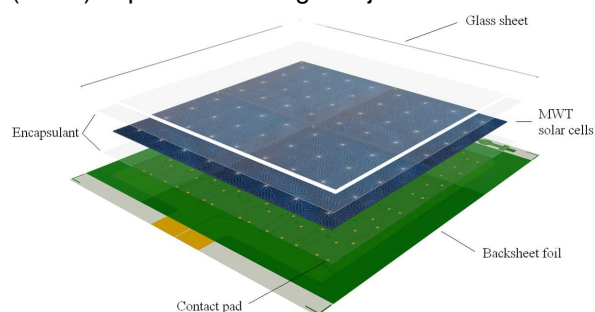
Na een proefperiode bij Energieonderzoek Centrum Nederland ECN in Petten, is Solar Academy verhuist naar het grensoverschrijdende bedrijfspark Avantis in Heerlen. Vanaf mei 2009 zal de Academy haar opleidingen vanuit deze locatie gaan aanbieden. Solar Academy biedt praktijkgerichte en theoretische opleidingen aan voor zonnecelproducenten, leveranciers van apparatuur, investeerders en anderen die actief zijn in de zonnecelindustrie. Onderwerpen die tijdens de trainingen aan bod

komen zijn ondermeer productiemethoden, marktperspectief, technologische ontwikkelingen, beleidsaspecten en toepassingen. Het vestigen van de Solar Academy op Avantis is een belangrijke stap in de verdere ontwikkeling van het regionale netwerk van onderwijsinstellingen, kenniscentra en bedrijven die aan duurzame energie oplossingen werken. Meer informatie zie: www.solaracademy.nl

Nieuw wereldrecord voor effectiviteit zonnepanelen door ECN

Op 28 april werd bekend dat het onderzoekscentrum (ECN) een zonnepaneel heeft ontwikkeld die 16,4 procent van het zonlicht kan omzetten in energie. Dit is 0,9 procent meer dan het vorige wereldrecord! De technologie is geschikt voor ultradunne zonnecellen waardoor er minder materiaal nodig is voor de productie. De ECN onderzoekers hebben een unieke methode ontwikkeld die is afgeleid van de printplaattechnologie uit de micro-elektronica. De zonnecellen worden voorzien van gaatjes waardoor beide elektrische contacten (+ en -) van de zonnecel aan de achterkant komen te liggen. Deze zonnecellen worden vervolgens gelijmd op een soort flexibele printplaat, waarop elektrisch geleidende banen zijn gemaakt. Die banen zorgen voor de onderlinge elektrische verbindingen tussen de zonnecellen. In het Engels heet de methode: metallization wrap-through (MWT). Op de afbeelding kun je zien waar de MWT is geplaatst.

Samen met Eurotron uit Bleskensgraaf heeft ECN de benodigde "pick-and-place" apparatuur ontwikkeld om deze zonnepanelen te maken. Het onderzoek en de ontwikkeling van dit product werden gefinancierd door de Europese Commissie en SenterNovem in het project CrystalClear.

Solland Solar Cells uit Heerlen zal het product later dit jaar als eerste op de markt brengen onder de naam Sunweb. Meer informatie zie: www.ecn.nl en www.sollandsolar.com

Gemeente Leersum voorziet BOSBAD van HYDRODECK Solarlamellen van Pooltechnics

Het BOSBAD in Leersum biedt hun bezoekers veel. Een bijzonder fraaie ligging in een bosrijke omgeving en rondom beschutting door de diepe ligging in het bos. De 3 bijzondere zwembaden, glijbanen en een watertemperatuur van 23° C zorgen daarbij voor veel tevreden bezoekers.

Eind 2008 is ervoor gekozen om het energie verbruik drastisch te beperken door de zwembaden af te dekken en het water met zonne-energie te verwarmen. Door de bijzondere vorm van de zwembaden was veel creativiteit nodig om installaties aan te brengen, die de bijzondere sfeer niet zouden aantasten. Men heeft daarom gekozen voor HYDRODECK afdekkingen met Solarlamellen en de bijzondere rolsystemen van Pooltechnics. De Solarlamellen leveren de extra energie in de opwarmperiode en de sluitingsuren van de

verschillende zwembaden. Door de gecombineerde werking van afdekken en zonne-energie stijgt de verwachte energiebesparing naar ca 70% en kan het publiek gratis nog warmer water worden aangeboden. Meer informatie zie: www.pooltechnics.nl

Eneco installeert bijzonder zonnecollectorsysteem in Medemblik

Kortgeleden leverde Eneco een innovatief zonnecollectorsysteem met vacuümbuizen op in de woonwijk Waterpark in Medemblik. Het systeem van zonnecollectoren bestaat zo'n 300 m² en voorziet 135 appartementen van warm tapwater. De collectoren zijn gecombineerd met warmte- / koudeopslag (WKO) voor ruimteverwarming en koeling. Het project Waterpark is een proefopstelling waarvoor Eneco subsidie kreeg van SenterNovem. De energieopbrengst en temperatuur van deze technologie wordt gemonitord en geanalyseerd. Als de proef succesvol is, wil Eneco deze techniek bij meerdere projecten toepassen.

De keuze voor de vacuümbuiscollectoren komt voort uit het hoger thermisch rendement ten opzichte van 'conventionele' vlakke plaat collectoren. De ruimte tussen de binnen- en buitenbuis is vacuüm wat een isolerende werking heeft en warmteverlies voorkomt. Daarnaast heeft de vacuümbuiscollector een efficiënte warmteoverdracht en hoog rendement omdat het water direct door de buis stroomt. Geen van de gebruikte technieken zijn nieuw, maar het bundelen ervan is puur pionierswerk. Bij vacuümbuiscollectoren is geen 'visuele vervuiling'; de panelen steken niet boven het dakvlak uit. Voor de schoonheidscommissie van de gemeenten en de architect is dit vaak een eis. Meer informatie zie: www.ecoenergy.nl/

Sharp presenteert nieuwe technologie voor zonnepanelen

Tijdens InterSolar 2009 presenteerde Sharp een nieuwe technologie voor dunne film en kristallijne zonnemodules. Hoogtepunten zijn onder andere de hoogrendabele dunnefilmmodule SG2R, de bijzonder efficiënte nieuwe monokristallijne module uit de NU-serie en de fofovoltaïsche kits (PV-kits): Sharp's gestandaardiseerde en complete oplossing voor zonne-installaties. Sharp's nieuwste dunnefilmmodule is gebaseerd op de tweede generatie dunnefilmmodules die in oktober 2008 voor het eerst werd geïntroduceerd. "Dit bevestigt nog maar eens onze kracht van zowel vernieuwer als ontwikkelaar zegt Peter Thiele, Executive Vice President van Sharp Energy Solutions Europe (SESE).

De PV-kits zijn een unieke systeemoplossing die alle vereiste componenten bevat voor de installatie van een fofovoltaïsch systeem. De kits kunnen 7 dagen per week, 24 uur per dag online worden besteld bij Sharp. Dankzij de innovatieve PV-kits kan Sharp de service naar haar partners verder optimaliseren. De kits vereenvoudigen de montage en opbouw en helpen installateurs bij hun dagelijkse werk. Hierdoor worden zonnepanelen in veel minder tijd geïnstalleerd, wat een voordeel is voor zowel de installateur als de eindgebruiker. De online shop van deze PV kit dient eveneens als geautomatiseerd configuratieplatform waarop installateurs de fofovoltaïsche kits al naar gelang de eisen van de klant zelf kunnen samenstellen.

Sharp viert dit jaar zijn vijftigjarig jubileum in de zonne-energiesector. Het bedrijf produceert onder andere mono- en polykristallijne zonnecellen, dunnefilm zonnecellen en lichtconcentratoren. Sharp verbindt er zich tevens toe om innovatieve fofovoltaïsche oplossingen te produceren die het milieu en het klimaat op lange termijn beschermen. In maart 2010 neemt Sharp 's werelds eerste gigawatt zonnepanelenfabriek in gebruik met een geschatte productiecapaciteit van 480 MW dunnefilm zonnecellen. Meer informatie: www.sharp.nl of mail met Ingrid Helderma ingrid.helderma@sharp.eu

25. Opsomming van aankomende beurzen en conferenties (2009)

Aangezien het aantal beurzen en congressen op duurzaam vlak blijft toenemen, heb ik een handig overzicht in Excel gemaakt met de Europese beurzen erop. Mis je er een, laat dit dan weten, dan pas ik het aan. Voor het overzicht kijk je op www.hollandsolar.nl/agenda

26. Data nieuwsbrief Holland Solar in 2009

Onderstaand een overzicht van de verschijningsdata van de nieuwsbrief van Holland Solar, alsmede de datum waarop uiterlijk informatie aangeleverd mag worden.

2009	uitgave	Deadline input tbv nieuwsbrief op	verzending nieuwsbrief in week van*
	5	8-jul	13-jul
	6	19-aug	24-aug
	7	30-sep	5-okt
	8	9-dec	14-dec

*bij voldoende input

Oproep: kun je leuk schrijven? Meld je dan aan om me te helpen de teksten voor de nieuwsbrief op te stellen. Het zijn vaak persberichten die herschreven moeten worden.

De deadline voor de volgende nieuwsbrief is op **woensdag 8 juli**. Graag ontvangt onze communicatiemedewerkster Joke Wessels ook jouw input hiervoor op haar e-mailadres bij Holland Solar: joke@hollandsolar.nl

Wil je reageren op deze nieuwsbrief? Mail dan met Joke (joke@hollandsolar.nl).

Disclaimer: Holland Solar is niet aansprakelijk voor de informatie in deze nieuwsbrief. Holland Solar wil zo goed mogelijk en onafhankelijk informeren over de mogelijkheden van zonne-energie, de verschillende ontwikkelingen in de markt, die haar leden te bieden hebben en daarnaast de hiervoor beschikbare subsidieregelingen, maar is hiervoor mede afhankelijk van informatie van derden.